

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Risikfaktorer till att unga hamnar i kriminalitet

En kvalitativ studie baserad på självbiografier

Jeta Bytyci

Kandidatuppsats

SOPB63

VT 2024

Handledare: Lars Harrysson

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Abstract

Author: Jeta Bytyci

Title: *Risk factors for young people ending up in crime- A qualitative study based on autobiographies and biographies. [Translated title]*

Supervisor: Lars Harrysson

The aim of this study was to understand and explain which social and structural risk factors are behind young people choosing to commit criminal acts, in order to increase awareness of the problem. The method that was selected in this study was a qualitative method based on autobiographies and biographies. Four different autobiographies were used as empirical evidence and the analysis of the autobiographies was based on a thematic analysis. In the analysis of the results of the study, the following two theories were used: Robert Merton's strain theory and Travis Hirschi's theory of social bonds. The results demonstrate that there is not only one risk factor that plays a role in whether the young person develops deviant behavior, but there are several different factors that interact with each other and which in turn increase the risk of the person committing criminal acts. Based on the autobiographies used in the study, we can see that several of the people describe that, among other things, poverty, alienation, a lack of good relationships within the family and poor housing situations lead to a weakened upbringing which in turn causes them to choose a different path than what which is considered normal by the environment.

Keywords: criminality, youth, youth crime, risk factors, autobiographies

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställningar -	5
2. Forskningsläget	5
2.1 Skolan och socialt umgänge	5
2.2 Familjen	7
2.3 Boendesituation	7
2.4 Ekonomisk situation	8
3 Teori	8
3.1 Straint teori	9
3.2 Teori om sociala band	11
4 Metod	13
4.1 Metodval	13
4.2 Urval	14
4.3 Tillförlitlighet	17
4.4 Bearbetning och analys	17
4.5 Etiska överväganden	19
5. Resultat & analys	20
5.1 Riskfaktorer inom skolan och socialt umgänge	21
5.2 Riskfaktorer inom familjen	24
5.3 Riskfaktorer inom boende och ekonomisk situation	27
6. Avslutande diskussion	31
Referenslista	34

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

1 Inledning

Ungdomskriminalitet är ett omfattande samhällsproblem som kan ha varaktiga påföljder för både individen och samhället. Ungdomar genomgår flera utmaningar och svårigheter under livets gång. Man kan se en sammankoppling mellan ett normbrytande beteende i ungdomen och att man senare i livet begår kriminella handlingar (BRÅ 2009). Det är av stor vikt att inneha kännedom om vilka riskfaktorer det finns för att kunna begripa varför unga genererar ett normbrytande beteendemönster (Socialstyrelsen 2023). Ungdomskriminaliteten har förändrats med tiden, en del brott, som exempelvis narkotikabrott och våldsbrott, är än idag utmanande problem i samhället och förekommer allt oftare. I en skolundersökning år 2021 rörande brott där eleverna i årskurs nio har svarat på frågor om de under de senaste 12 månaderna har begått brott som exempelvis stöldbrott, skadegörelse, våld och narkotikabrott. Det framkommer att 40 procent av eleverna har begått stöldbrott, 24 procent våldsbrott, 19 procent skadegörelse och 7 procent narkotikabrott, detta motsvarar 54 000 elever (BRÅ 2022).

Kriminella nätverk i Sverige medför en stor fara för både samhället i stort och ungdomar som själva hamnar i dem. Med en stigande mängd våldsbrott och kriminella aktiviteter blir allt fler ungdomar påverkade på olika sätt, detta medför olika former av otrygghet. Kriminalitet är inte en konstruerad fråga utan är en verklighet som har inverkan på barn och unga som befinner sig i olika tillstånd och har olika förutsättningar (BRIS 2024). Det handlar om barn och unga som är bosatta i utsatta områden där det är normalt med bland annat skjutningar och bombningar, barn och unga som har närstående som faller offer för kriminaliteten, och barn och unga som själva faller offer för eller involveras i kriminaliteten. Rekryteringen av unga är ett stort hot som de kriminella nätverken driver på långsiktigt. Barn och unga som involveras i nätverken hamnar i stor risk för en osund framtid och minskar chansen till en betryggande och hållbar framtid (Ibid).

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Kriminalitet är en av flera konsekvenser som kan uppstå till följd av socioekonomisk utsatthet. I dagens samhälle erfar vi alltmer om unga som begår kriminella handlingar eller vilka själva hamnar offer för kriminalitet. Detta kan vi läsa om i flera nyhetsartiklar. Det skrivs bland annat om en 15-åring som sköts ihjäl av en 16-åring. Den 15-årige pojken sköts ihjäl inne på en sushirestaurang i Skogås centrum (Aftonbladet 2023). Ungdomar som utför kriminella handlingar är en sårbar grupp som har komplicerade behov.

Arbetet med och insikten om ungdomskriminalitet är av stor vikt för det sociala arbetet. Enligt Socialtjänstlagen (2001:453) 2 kap. 1§ är kommunen de som ytterst har skyldigheten att ge hjälp samt stöd till de som befinner sig i kommunen och som behöver det (Socialtjänstlagen 2001:453). Socialarbetare är oftast de första som bistår de ungdomar som är i risk för eller redan befinner sig i kriminalitet med hjälp. Det är betydande att socialarbetare gör sitt yttersta för att identifiera de riskfaktorer som orsakar att de unga hamnar i kriminalitet för att sedan kunna ge dem det stöd som behövs för att motverka det. Genom att vara klar över vilka faktorer som kan ligga till grund för ungdomskriminaliteten kan socialarbetare anpassa sina insatser utifrån det. Att undersöka omfattningen av ungdomskriminaliteten är viktigt för socialt arbete samt för samhället i stort eftersom att socialarbetare har en stor betydelse för att minska ungdomsbrottsligheten och bidra till trygghet för ungdomarna (Socialstyrelsen 2020).

Denna studie baseras på fyra självbiografier skrivna av vuxna personer som reflekterar över och förklarar sin väg in i kriminaliteten från när de var unga. Självbiografierna ger en insikt i de subjektiva upplevelserna av involveringen i kriminella aktiviteter och vad som har bidragit till deras normbrytande beteenden. Det är viktigt att poängtera att självbiografier inte representerar objektiva fakta utan är personliga berättelser och tolkningar som författarna gör av sina egna liv eller av andra personers liv. Dessa narrativ kan ge värdefull förståelse för de

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

faktorer som kan bidra till ungdomskriminalitet, men de bör betraktas som en del av ett bredare och subjektivt perspektiv snarare än som definitiva sanningar.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att öka förståelsen för hur sociala riskfaktorer på samhälls- och gruppnivå hänger ihop med ungdomskriminalitet genom en analys av fyra självbiografier.

1.2 Frågeställningar

- Hur har familjeförhållanden, ekonomisk situation och boendesituation bidragit till utvecklandet av ett kriminellt beteende, enligt författarna i självbiografierna?
- Hur har skolan och socialt umgänge påverkat författarnas benägenhet att utföra brottsliga handlingar, enligt deras självbiografier?

Denna studien kan inte lyfta alla aspekter och jag har därför valt att avgränsa mig till två aspekter. Den första är att jag endast har fokuserat på sociala och strukturella riskfaktorer trots att det finns ytterligare riskfaktorer av betydelse. Den andra är att jag endast fokuserar på pojkar och samtidigt lämnar frågan om varför fler pojkar än flickor begår brott.

2. Forskningsläget

Orsaken till varför unga blir kriminella finns det inget direkt svar på. Det finns flera undersökningar som presenterar diverse orsaksförklaringar för kriminalitet bland unga. I denna del kommer tidigare forskning framföras som är väsentliga för syftet med denna studie. Det finns flera olika riskfaktorer till att unga utvecklar ett normbrytande beteende, nedan kommer jag att avgränsa det till att endast presentera omständigheter på grupp- och samhällsnivå. Jag har använt mig av rapporter från Socialstyrelsen, Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och polisens nationella operativa avdelning (NOA). Jag har även sökt på Google

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Scholar och LUBsearch för att hitta vetenskapliga artiklar. Jag avgränsade min sökning av vetenskapliga artiklar i databaserna till “peer reviewed”.

2.1 Skolan och socialt umgänge

Hur barn presterar i skolan och hur deras resultat ser ut har ett samband med deras normbrytande beteende. Minskat engagemang och dåliga resultat kan bland annat leda till motgångar, avhopp och dåligt umgänge. När barnen börjar bli äldre kan de börja ta avstånd från sina föräldrar samt lyssna mindre på sina lärare. De börjar anpassa sig till sin omgivning och sitt umgänge. Det börjar tänkas mer på att man vill passa in och uppnå de sociala krav som ställs från samhället. Det kan vara allt från vilka kläder man har på sig och till hur man ska bete sig. Man vill bli accepterad och inte känna sig utanför. Om skolgången är negativ för barnet kan det göra att barnet närmar sig sitt umgänge för att bland annat bli bekräftad. Detta kan leda till att barnet vill närma sig de mer och mer vilket i sin tur kan leda till att umgänget utnyttjar barnets utsatta position. Barnet kan då introduceras till bland annat droger och alkohol. Risken för ett ökat kriminellt beteende och negativa beteendemönster kan därmed utvecklas (Mann & Reynolds 2006).

När barn genomgår en övergång från lågstadiet till mellanstadiet, från mellanstadiet till högstadiet och från högstadiet till gymnasieskola, kan det medföra utvecklingsmässiga utmaningar som bygger på tidigare grundläggande sociala färdigheter. Övergången kan påverka barnens anpassning och välbefinnande. Det kan handla om anpassning till den nya skolmiljön, skapa nya relationer till lärarna och klasskamraterna. Övergången från grundskola till gymnasieskola är särskilt utmanande eftersom det innebär att man går från att ha en lärare till flera lärare, från ett fåtal ämnen som undervisas av en lärare i ett klassrum till flera ämnen undervisade av flera lärare i olika klassrum. Med övergången innebär det även att det finns olika stilar på lärandet från lärarna, ökade och avancerade akademiska krav och ökade krav

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

på självdisciplin och självständighet, där man måste röra sig mellan flera klassrum (Sutherland 2011).

Vidare förklarar Sutherland (2011) att höga nivåer av frånvaro bland både lärare och elever kan bidra till ett dåligt skolklimat. Det kan vara lärare som regelbundet är sena till lektioner och elever som lämnas utan tillsyn och blir sårbara, trånga klassrum med för många elever i, dåligt skick och utseende på skolbyggnaden och skolområden och bristfällig utbildning hos lärarna i beteendehantering. Dåligt skolklimat bidrar inte bara till akademiskt misslyckande, vilket kan leda till bristande anknytning till skolan, avhopp och brottsliga aktiviteter, utan kan också bidra till våldsamt beteende bland aggressiva elever.

2.2 Familjen

Familjen är ytterligare en riskfaktor för att unga utvecklar ett normbrytande beteende. Denna riskfaktor handlar om de synsätt och erfarenheter som återspeglar sig i barnets uppfostran. Där räknas även familjens ekonomiska situation, arbetslöshet samt att leva i utanförskap. Det finns flera olika faktorer inom familjen som kan bidra till ungas normbrytande beteende, det kan vara dynamiken inom familjen, våld, fattigdom, dåliga relationer samt dålig kommunikation (Anjaswarni et al. 2019). Föräldrar som har svårigheter inom sig själva, som psykisk ohälsa, har svårare att kunna knyta an till barnet och blir mer otillgängliga. De förbiser barnet vilket kan leda till att barnet kan utveckla ett normbrytande beteende (Socialstyrelsen 2020).

Under barndomen är föräldrarnas inflytande som starkast och mestadels positiv. Ett bra föräldraskap anses vara en skyddande faktor, och positiva sociala upplevelser kopplade till föräldrarnas inflytande kan motverka att unga hamnar i kriminella banor. Relationen till syskonen under barndomen kan också vara avgörande för att unga utvecklar ett normbrytande beteende. Även om syskon kan ha en skyddande roll, ökar risken för att engagera sig i

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

brottsligt beteende avsevärt om den unges syskon är inblandade i brottsliga aktiviteter (Walters 2018).

2.3 Boendesituation

Att leva i en bra boendesituation är en essentiell skyddsfaktor. Däremot kan det vara en riskfaktor att leva under dåliga boendeförhållanden där man ständigt exponeras för kriminalitet och droger. Detta kan bero på familjens ekonomiska situation och att de därmed inte har råd att bo någon annanstans (Brå 2023).

Polisens nationella operativa avdelning (2017) förklarar att områden med låg socioekonomisk bakgrund anses ofta som utsatta områden, där kriminell aktivitet normalt förekommer. Genom att definiera dessa områden som "utsatta" identifieras de geografiskt avgränsade platser där befolkningen kämpar med låg socioekonomisk status, vilket skapar en miljö där brottslighet trivs och påverkar människors liv på flera sätt. Brottsligheten medför individuella risker, som exempelvis bristande hopp om framtiden, arbetslöshet, ohälsa och dålig skolgång. Den medför även av strukturella risker som exempelvis en ökande oro i området, vilket kan påverka människors vardagsliv och deras känsla av otrygghet. Det kriminella inflytandet i de utsatta områdena kan resultera i att kriminalitet blir normaliserat. Detta innebär att handlingar som betraktas som normbrytande eller brottsliga kan börja ses som godtagbara eller förväntade inom de områdena. När man börjar normalisera det brottsliga beteendet kan det i sin tur påverka ungdomar som bor i dessa områdena och det finns därmed en större chans till att de socialiserar sig med de kriminella som befinner sig där dagligen (Polismyndigheten 2017).

2.4 Ekonomisk situation

Den ekonomiska situationen är ytterligare en riskfaktor för ungas normbrytande beteende. Låg inkomst i familjen och arbetslöshet leder till osäkerhet för de unga i familjen (O'Mahony 2009). Lägre socioekonomisk status ökar risken för att unga utvecklar ett normbrytande

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

beteende. Socioekonomisk status avser arbetslöshet, bristfällig social och känslomässig kapacitet (Socialstyrelsen 2020). Unga som lever med en ensamstående förälder riskerar att få en negativ uppväxt. Det är mer sannolikt att de som lever med ensamstående föräldrar har en lägre utbildningsnivå, brukar droger samt lider av psykiska sjukdomar (Wong 2017).

3 Teori

I denna del redogör jag för de två teorier som kommer att användas för att analysera det fenomen studien handlar om.

Genom att använda dessa två teorier i en studie kan man få förståelse för de faktorer som påverkar unga personers brottsliga handlingar. Strainteorin ger en förståelse för de ekonomiska och strukturella prövningar som unga kan vara med om och hur dessa kan leda till kriminalitet, medan teorin om sociala band uppmärksammar hur betydelsefulla de sociala banden är för att skydda mot brottsligt beteende.

Strainteorin, som utvecklades av Robert Merton, fokuserar på hur sociala tryck och påfrestningar, speciellt när det kommer till mål och medel, kan leda till kriminalitet. Teorin tydliggör att när människor upplever en klyfta mellan samhällets mål och de lagliga medel som finns för att uppnå dem, kan de vända sig till olagliga tillvägagångssätt för att uppnå de förväntningar samhället har. Detta kan vara av betydelse för ungdomar som inte har tillgång till lagliga sätt att uppnå samhällets mål, som exempelvis utbildning eller arbete, vilket kan resultera i en ökning av att delta i brottsliga aktiviteter (Murphy & Robinson 2008).

Teorin om sociala band, utvecklad av Travis Hirschi, inriktar sig på den sociala integrationen och de sociala banden som individer har till samhället. Enligt teorin har starka sociala band, som exempelvis familj, skola och arbete, en koppling till lägre involvering i brottsliga aktiviteter. Om ungdomar har starka sociala band och känner en känsla av gemenskap och

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

ansvar gentemot exempelvis familjen, skolan och arbetet, är risken mindre att de bryter mot samhällets normer och lagar (Hirschi 2002).

3.1 Strainteori

Strainteori som är grundad av Robert Merton är en teori om det sociala trycket som får människor att utföra brottsliga handlingar på grund av samhällets förväntningar på individen. Teorin förklarar därmed hur det kommer sig att människor begår brott. *Mål* och *medel* är två centrala begrepp inom strainteori. Enligt Merton finns det fastställda mål i samhället där samtliga förväntas nå upp till de målen. Problemet med det är att alla inte har samma förutsättningar för att kunna nå dem och kan då misslyckas. När samhället försöker uppnå exempelvis ekonomiska framgångar men inte har lagenliga medel som exempelvis utbildning eller arbete för att kunna lyckas med det kan det leda till att de vänder sig till olagliga medel som till bland annat stöld eller bedrägerier för att uppnå de förväntningar samhället har på dem (Murphy & Robinson 2008). Vidare menar Merton att strain uppstår när individer upplever skillnader mellan samhällets mål och de lagliga medel som är tillgängliga för dem att nå dessa mål. Ett exempel kan vara att en person som inte har tillräckligt med ekonomiska resurser eller tillgång till någon utbildning kan känna en känsla av strain när de försöker nå samhällets mål om ekonomisk framgång och status (Murphy & Robinson 2008).

Strainteori har fem metoder för att uppnå de mål samhället förväntar sig av själva individen. Den första är *konformitet*, som är en reaktion på strain och innebär att man går efter de förväntningar och normer samhället har och eftersträvar att uppnå dem genom lagenliga medel. Ett exempel kan vara att en person väljer att fortsätta studera och arbeta hårt för att uppnå ekonomisk framgång trots svårigheterna. Den andra är *innovation*, som innebär att människor vänder sig till olagliga eller icke vanliga medel för att uppnå samhällets mål. Ett exempel på innovation är när en person som inte har tillgång till lagliga karriärvägar väljer att engagera sig i illegal handel för att tjäna pengar. Ett exempel kan vara att en person säljer narkotika för att tjäna pengar. Den tredje metoden är *ritualisering*, här tänker individerna inte

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

på målet alls utan de fokuserar endast på medlet och tänker inte på vad de vinner av det utan de bara gör det. Exempelvis så kan en person arbeta på en plats utan möjlighet till att utvecklas ännu mer, utan man trivs i det arbetssätt och rutiner man redan har och tänker inte på en ekonomisk framgång. Den fjärde metoden är *tillbakadragande*, är ytterligare en reaktion på strain där personer varken försöker uppnå samhällets mål eller använder lagliga medel för att nå dem. Ett exempel kan vara en person som känner sig exkluderad från samhället och dess normer och väljer därmed att avskilja sig och engagera sig i avvikande beteenden som drogmissbruk. Den sista metoden är *rebelliskhet*, den metoden handlar om att man inte följer samhällets normer och regler, man vill istället utföra en större förändring i samhället. Ett exempel kan vara att en person bekämpar ekonomiska ojämlikheter och missförhållanden genom att delta i sociala rörelser (Williams III & McShane 2009).

3.2 Teori om sociala band

Travis Hirschis teori om sociala band är väsentlig inom kriminologin. Hirschi (2002) förklarar att ungdomskriminalitet kan begripas med hjälp av att överse en persons sociala band till samhället. Teorin handlar inte om varför en människa begår brott som inom strainteori utan här ligger fokuset på varför en människa bestämmer sig för att inte begå en brottslig handling. De sociala banden människan har till samhället är det som driver människan bort från att begå brott. Om de sociala banden däremot skulle frånträda skulle det innebära att människan då kan välja att gå sin egen väg och bortse från samhällets normer genom att exempelvis utföra brottsliga handlingar (Hirschi 2002).

Teorin om sociala band grundar sig i fyra centrala begrepp: anknytning, engagemang, delaktighet och övertygelse. Dessa fyra faktorer utgör de sociala banden som binder människan till samhället och fungerar som ett skydd mot brottsligt beteende (Hirschi 2002). Det första begreppet är *anknytning* (attachment). Anknytning handlar om de känslomässiga banden och relationerna som en individ har till andra människor i samhället, som till exempel familj, vänner, lärare och kollegor. En stark anknytning till dessa grupper kan minska risken

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

för att en person begår brottsliga handlingar. Ett exempel kan vara, om en ungdom har en nära relation till sina föräldrar och känner sig uppskattad och att denne har deras stöd, är det mindre troligt att ungdomen kommer att engagera sig i brottsliga aktiviteter för att söka uppmärksamhet eller godkännande från andra. Anknypningen kan även ha en god inverkan genom att exempelvis ge individen struktur i livet, stabil hemmiljö och goda sociala relationer (Ibid).

Åtagande (commitment). En persons åtaganden i samhället, som till exempel ansvar över familjen och sitt arbete, formar deras identitet och dagliga liv. Genom att ha ansvar och skyldigheter för sin familj och att vara engagerad i arbetslivet investerar individen tid och energi i att upprätthålla och stärka dessa sociala band. Dessa åtaganden representerar en sorts plikt gentemot samhället och dess normer. När en person överväger att begå brottsliga handlingar måste de väga risken för att förlora dessa åtaganden. Att bryta mot lagen och delta i brottsliga aktiviteter kan hota deras ansvar för familj och deras ekonomiska stabilitet genom konsekvenser på deras arbetsplats, som exempelvis att förlora sitt jobb eller rättsliga påföljder. Därmed blir förpliktelse gentemot familjen och arbetet en motiverande faktor för att avstå från brottsliga handlingar (Ibid).

Delaktighet (involvement). Delaktighet är ytterligare ett viktigt begrepp som driver individen bort från ett kriminellt beteende. Det handlar om människors deltagande i vardagliga aktiviteter som överensstämmer med de normer och värderingar som samhället har. Ju mer en individ är engagerad i vardagliga aktiviteter, desto mindre tid och energi har de för att engagera sig i brottsliga aktiviteter. Ett exempel på engagemang kan vara att en ungdom är aktiv i skolan, deltar i aktiviteter utanför skolan eller har ett extrajobb vilket medför att personen har mindre tid och motivation att delta i brottslig verksamhet (Ibid).

Övertygelse (belief). Övertygelse handlar om människors kapacitet att känna skuld och ansvar för sina handlingar och att följa samhällets regler och lagar av egen vilja. Om en

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

person har en stark inre moralisk kompass och känner skuld när de bryter mot lagar eller bryter mot sociala normer, kommer de att vara mindre villiga att blanda sig i brottsliga handlingar. Ett exempel kan vara, om en person har en stark moral och känner skuld när de tänker på att engagera sig i brottsliga aktiviteter, är det mindre troligt att de kommer att begå de handlingarna (Ibid).

4 Metod

I detta avsnitt beskriver jag den metodologiska ansatsen. Jag presenterar metodval, urval, metodens tillförlitlighet, bearbetning och analys samt etiska överväganden.

4.1 Metodval

I denna studie har en kvalitativ metod använts. Den kvalitativa metoden hjälper mig att kunna besvara studiens syfte att få en förståelse för samt kunna redogöra för vilka riskfaktorer som kan leda till att unga hamnar i kriminalitet. Med en kvalitativ metod kan jag få en bild av informatörernas egna upplevelser av att hamna i den kriminella livsstilen. När jag skriver informatörer syftar jag till personerna som skrivit självbiografierna som denna studie har baserats på för att kunna besvara syftet. Den kvalitativa metoden fokuserar på att kunna begripa samt återge hur informatörernas verklighet ser ut och hur de återger bilden på den verkligheten (Bryman 2018). Vidare förklarar Bryman (2018) att kvalitativa metoder fokuserar på uttalanden och inte vad som beskrivs i kvantitet vid insamling av data. Den kvalitativa metoden hjälper en att få en mer generell bild av ämnet istället för att inrikta sig på siffror (Ahrne och Svensson 2015). Eftersom att jag valt att använda mig av självbiografier hjälper de mig att få en bild av hur de upplevde kriminaliteten i deras unga dagar och vilka riskfaktorer som bidrog till att de hamnade snett i livet.

Viktigt att påpeka är att det inte är möjligt att dra generella slutsatser på enbart fyra självbiografier, eftersom antalet är alldeles för litet för att ge en representativ bild. Dessutom är självbiografier ofta färgade av författarens subjektiva uppfattningar och minnesbilder,

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

vilket gör att de inte alltid ger en objektiv återgivning av verkligheten. För att få en mer komplett och tillförlitlig förståelse är det viktigt att inkludera ett större urval av självbiografier. Man måste därmed vara medveten om möjligheten till förvrängning eller selektivt minne i självbiografier och vara försiktiga med att dra slutsatser baserade enbart på dessa källor. Dessutom är det också viktigt att överväga den roll som spökskrivare kan spela i skapandet av självbiografier. Flertalet kända självbiografier författas inte av personerna som de handlar om, utan av professionella författare eller "spökskrivare" som det också kallas. Detta kan skapa en distans mellan författaren och berättelsen och generera frågor om vem som egentligen kontrollerar narrativet och hur mycket inflytande författaren egentligen haft i skapandet av boken. Det finns en risk att spökskrivaren kan lägga till eller ändra händelser för att skapa en mer dramatisk effekt, vilket ytterligare komplicerar frågan om tillförlitlighet och objektivitet (Bryman 2018).

Trots dessa möjliga begränsningar är självbiografier fortfarande ett viktigt forskningsmaterial, speciellt om man använder dem med aktsamhet och i samband med andra källor och metoder. De kan ge en djupare förståelse för människors liv och erfarenheter och bidra till att belysa svårigheter i mänskliga upplevelser. Det är däremot viktigt att vara medveten om deras begränsningar och att granska dem noggrant för att skilja mellan fakta och fiktion (Ibid).

4.2 Urval

För att kunna besvara studiens syfte använde jag mig av fyra självbiografier. Valet av självbiografier baserades på studiens frågeställningar som handlar om olika riskfaktorer för att man hamnar i kriminalitet. Självbiografierna hjälper mig att få en bild av författarnas upplevelser av att hamna i kriminalitet när de var unga. Urvalet för studien blev därmed personer som hamnat i kriminalitet i deras ungdom. Detta innebär att jag har använt mig av ett målstyrt urval. Bryman (2018) förklarar att målstyrt urval handlar om att man anpassar sitt val av personer och deras upplevelser man vill få kunskap om till de frågeställningar man vill

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

besvara i studien (Bryman 2018). Det som är positivt med målstyrt urval är att jag får information om ämnet från personer som själva har upplevt en kriminell livsstil. Ett målstyrt urval är en typ av strategiskt urval, som passar till studier där man utgår ifrån personers berättelser och upplevelser av exempelvis kriminalitet (Bryman 2018).

Självbiografier som forskningsmaterial har både fördelar och nackdelar som det bör tas hänsyn till när de används i forskning. Fördelar med självbiografier som forskningsmaterial är att de ger en unik inblick i individens liv och erfarenheter. Genom att läsa om personliga tankar, känslor och upplevelser kan forskare få en djupare förståelse för hur individen upplever och tolkar olika händelser. Även om självbiografier kan vara framställda av författarens subjektiva tolkningar, är de oftast baserade på verkliga händelser och upplevelser. Detta ger en viss grad av autenticitet och trovärdighet i materialet. De innehåller ofta känslomässiga detaljer som kan berika forskningen genom att ge en mer levande bild av individens liv och erfarenheter. Nackdelarna med självbiografier som forskningsmaterial kan vara att författaren väljer att lägga mer vikt på vissa händelser och förbise andra. Dessutom kan fel tolkning av minnen leda till att händelser tolkas på ett sätt som kanske inte är helt objektivt korrekt. Det förekommer ofta att självbiografier är skrivna med avsikten att underhålla eller inspirera läsaren, vilket kan resultera i att vissa händelser överdrivs eller dramatiseras för effekt. De kan ibland sakna ett bredare sammanhang som behövs för att förstå personens liv och erfarenheter. Det kan vara svårt att veta vilka andra faktorer som påverkade författarens liv utifrån enbart deras egna berättelser. Man kan därmed inte ställa följdfrågor som vid en semistrukturerad intervju.

En annan nackdel med självbiografier som material är att fyra självbiografier för få för att ge en representativ och generaliserbar bild av fenomenet. Det begränsade urvalet innebär att slutsatserna baseras på ett snävt spektrum av erfarenheter, vilket kan leda till snedvridna eller missvisande resultat. Dessutom är självbiografier subjektiva, då de är präglade av författarnas personliga uppfattningar, minnen och tolkningar av sina livshändelser. Detta innebär att de

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

inte alltid ger en objektiv eller fullständig återgivning av verkligheten. Eftersom de utvalda självbiografierna handlar om kända personer, finns det också en risk att deras erfarenheter inte är representativa för en bredare grupp människor som har upplevt liknande situationer. För att få en mer nyanserad och tillförlitlig bild av kriminalitet och ungdomskriminalitet, skulle det vara fördelaktigt att komplettera med ett större och mer varierat urval av självbiografier samt andra källor som intervjuer, dagböcker och kvantitativa data (Bryman 2018).

Empirin i denna studie har jag funnit genom att söka i bland annat Adlibris och Bokus samt bibliotekskatalogen i min kommun, jag sökte på orden: “självbiografi”, “kriminalitet” och “ungdomskriminalitet”. Jag fick flera träffar då det är ett ämne som det har talats om mycket och fortfarande talas om än idag. Jag valde därefter de fyra självbiografier som skulle hjälpa mig att svara på studiens syfte och frågeställningar. Med sökningen av självbiografier kom det upp flera alternativ och de jag fastnade för var majoriteten av personer som är kända i Sverige, därför valde jag just dessa självbiografier. Valet att använda två biografier om samma person gjordes för att kunna jämföra och analysera hur personen beskriver sitt eget liv och upplevelser i olika skeden eller perspektiv. Valet att inkludera en biografi kan ge en mer objektiv och extern bild av personen, medan självbiografierna ger en inre och personlig syn på livet och händelserna. Genom att kombinera både typer av texter kan jag få en mer nyanserad och djupgående förståelse av personerna och deras liv.

De självbiografier jag har valt är: “*Sebbe Staxx: Musiken, brotten, beroendet*” av Sebastian Stakset och Niklas Malmborg (2017), “*Bara ljuset kan besegra mörkret*” av Sebastian Stakset (2018), “*Där jag kommer ifrån*” skriven av Dragomir Mrcic och Theodor Lundgren (2021) och “*Gangsterliv: brotten, gänget och livet på gatan - den sanna historien om Sam Ho*” av Jacob Härnqvist (2020). Studien kommer att ta upp personernas upplevelser och erfarenheter och fokusera på vilka riskfaktorer som orsakade att de hamnade i den kriminella

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

livsstilen. Här är det viktigt att beakta autenticitetskriteriet som innebär att man ifrågasätter om personen som är författare verkligen är den personen boken handlar om (Bryman 2018).

Nedan kommer jag göra en kortfattad sammanfattning av de olika böckerna för att ge en inblick i litteraturen som sedan kommer att analyseras och skrivas om i resultatdelen.

Sebastian Stakset, två självbiografier, speglar hans barndom i Bagarmossen som kännetecknas av konflikter, elände och utanförskap. Den ena självbiografien har han skrivit själv medan den andra har han skrivit tillsammans med Niklas Malmborg. Sebastian Stakset har sedan tidig ålder använt droger, för att han skulle kunna betala för ännu mer droger behövde han utföra brottsliga handlingar som exempelvis stöld. Idag har han ändrat sin livsstil till det bättre och lämnat sin kriminella livsstil bakom sig.

Dragomir Mrcic självbiografi handlar om hans barndom, hur han levde i Bosnien och sedan flyttade till Sverige med sin familj. Han växte upp med bråk, våld, sprit och narkotika men lyckades ändå jobba hårt i skolan för att sedan kunna avsluta gymnasiet med examen. Dragomir Mrcic började med tiden komma in i den kriminella livsstilen där han bland annat brukade begå stöldbrott. Den största kriminella handlingen han utfört är ett rån som var en av de mest omfattande rånen i Sverige.

Självbiografien om *Sam Ho* som är skriven av Jacob Härnqvist som i samtal med Sam Ho ställt frågor för att få en uppfattning om hans uppväxt. Härnqvist förklarar i boken att Sam Ho och hans familj flydde till Sverige från Vietnam. Han bodde trångt i en lägenhet med sina föräldrar och yngre syskon. Där utsattes han för våld av sin pappa. I boken förklaras Sam Ho's upplevelser av hur relationen till pappan i form av våld och bristen på kärlek haft en inverkan på hans användande av droger och delaktighet i kriminalitet.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

4.3 Tillförlitlighet

Användandet av reliabilitet- och validitetskriterierna kan resultera i att man betraktar saker på ett enda sätt som att det är det enda korrekta sättet att se det på. Detta kan i sin tur leda till att man förbiser andra aspekter på hur det egentligen ser ut (Guba & Lincoln i Bryman 2018). Bryman (2018) förklarar fyra synsätt som man ska beakta när man tittar på tillförlitligheten av studien. Den första är *trovärdighet*, som handlar om att man ska kunna visa att resultaten i studien är trovärdiga. Det innebär att man som forskare måste använda tillförlitliga metoder för att samla in data och analys för att se till att resultaten i studien är korrekta och avspeglar verkligheten på ett tillförlitligt sätt. Detta kommer jag att göra genom att delge mina tankar i analysen av studiens empiriska material för att göra studien rimlig och begriplig för läsaren. Det andra är *överförbarhet*, som hänvisar till vilken omfattning resultatet samt slutsatserna i studien kan generaliseras till andra situationer än de som undersökningen primärt genomfördes inom. Studien betraktas som överförbar om den kan tillämpas på andra sammanhang. Det tredje är *pålitlighet*, syftet är att man som forskare går igenom studiens olika delar noggrant och beskriver de tydligt för att det ska vara transparent. Detta gör jag genom att vara tydlig i hur jag gått tillväga samt hänvisa till relevant litteratur för att det ska vara mer pålitligt. Det fjärde och sista är *konfirmerbarhet*, den avser att man som forskare inte låter egna tankar eller synsätt påverka studiens resultat, man ska därmed vara opartisk. Jag har kunnat vara objektiv och opartisk genom att ständigt diskutera och reflektera har jag kunnat hålla ett granskande avstånd från underlaget (Bryman 2018).

4.4 Bearbetning och analys

I denna studie kommer empirin baseras på fyra självbiografier. Att samla in material från självbiografierna kan vara rätt omfattande och det är därmed viktigt att man är ute i god tid med att gå igenom dem. En fördel med att använda sig av självbiografier är att man kan gå tillbaka och läsa om dem flera gånger för att säkerställa att man har uppfattat saker på ett korrekt sätt. En annan fördel är att man kan bekräfta och konfirmera resultatet i studien för att konstatera att man inte har utgått ifrån sina egna synsätt och åsikter. En nackdel med att

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

använda självbiografier som empiri är att eftersom att det är omfattande kan det dröja tills man har läst igenom alla självbiografier. Det är mycket som man måste gå igenom vilket kan resultera i att man råkar göra misstag och fel kan förekomma. Det är därmed av stor vikt att man börjar gå igenom materialet tidigt för att kunna sätta sig in i det (Bryman 2018).

Efter att jag hade gjort min eftersökning på självbiografier i olika sökmotorer och hittat de som passade till min studie började jag läsa dem. För att leta fram delar i självbiografierna som är väsentliga för studien genomfördes en kodning med metoden tematisk analys. Bryman (2018) förklarar att det är av stor vikt att man genomför kodningen tidigt i studien eftersom att det hjälper forskaren att välja passande teorier till studien. Vidare får man läsa om materialet flera gånger för att hitta olika koder och mönster som är relevanta till syftet och frågeställningarna i studien. Under tiden ska man skriva ner de upptäckter man gör för att sedan granska de koder man fått ihop och utesluta de som är mindre relevanta för studien (Bryman 2018). Jag kommer som jag nämnt ovan att använda mig av deduktiv tematisk analys vid kodning av materialet. Det innebär att man identifierar, granskar och beskriver olika teman och mönster som man sedan presenterar. När man söker efter teman och mönster i materialet behöver man leta efter återupprepade företeelser från självbiografierna (Bryman 2018).

Jag inledde analysen med en första genomläsning av varje självbiografi för att få en övergripande förståelse av innehållet. Under denna läsning noterade jag mina inledande tankar och observationer, och skapade anteckningar om generella intryck och potentiella teman som verkade relevanta. Nästa steg var att definiera koder utifrån mina forskningsfrågor och befintliga teorier. Dessa koder baseras på förväntade teman och begrepp. Jag läste sedan igenom varje självbiografi igen och applicerade mina koder på relevanta textavsnitt genom att markera eller notera textstycken som passade in på de koder jag skrivit upp tidigare. Efter kodningen samlade jag alla textstycken som hörde till samma kod och analyserade dem för att identifiera mönster och återkommande teman. Jag granskade de identifierade temana

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

noggrant för att säkerställa att de var tydligt definierade och relevanta för min studie. Vid behov kombinerade, delade upp eller omformulerade jag teman för att de bättre skulle passa materialet och mina forskningsfrågor.

Jag namngav varje tema och skrev en kort beskrivning av vad det handlade om och dess betydelse för studien, även exempel från texten som illustrerade varje tema. Sedan sammanställde jag en lista över alla identifierade teman med tillhörande beskrivningar. Nästa steg var att analysera hur de identifierade teman förhöll sig till varandra och mina forskningsfrågor. Jag funderade över hur de bidrog till att besvara mina frågor och drog slutsatser baserat på temana, relaterade sedan dessa till de teoretiska perspektiven och den tidigare forskningen.

Teman eller mönster som jag kunde finna i de självbiografier jag valt är exempelvis skola, familj, ekonomi och boende. Dessa fyra teman hjälper mig att reflektera kring olika perspektiv på varför författarna i självbiografierna hamnade i kriminalitet. Temat “skola som riskfaktor” handlar om exempelvis att personen hade besvär i sin skolgång på grund av exempelvis mobbning, vilket resulterade i att ett normbrytande beteende utvecklades. Temat “familj som riskfaktor” hjälper mig att förstå hur familjrelationerna kan påverka att barnet utvecklar ett normbrytande beteende. Där spelar bland annat den ekonomiska situationen, närhet och våld en roll i om barnet sedan utvecklar ett kriminellt beteende. Temat “boende” handlade om att boendesituationen kunde ha betydelse för ett normbrytande beteende. Var personen bor rent geografiskt kan vara avgörande, exempelvis om personen bodde i ett socialt utsatt område eller om personen bodde med flera personer i en trång bostad.

4.5 Etiska överväganden

I studier där undersökningar genomförs måste fyra kriterier uppfyllas för att ta hänsyn till anonymiteten och integriteten av de personer studien handlar om. De fyra kriterierna är: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman 2018).

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Informationskravet innebär att de personer som studien baseras på får information om vad studiens syfte är, vad den innehåller samt villkoren som gäller för dem. Däremot behöver personerna studien baseras på, inte informeras, om materialet har framtagits genom allmänna dokument. Man ska dock ha i åtanke om personerna kan komma till skada ifall deras uppgifter blir kända för allmänheten (Bryman 2018). Eftersom att jag har använt mig av självbiografier har jag inte kunnat ta kontakt med och informera personerna som självbiografierna handlar om. Eftersom att deras självbiografier är tillgängliga för allmänheten anser jag inte att det heller är nödvändigt att informera dem att jag gör en studie baserad på deras liv.

Samtyckeskravet handlar om att personerna som studien grundar sig på själva avgör om de vill delta eller inte och även att de har insyn på sin medverkan (Bryman 2018). Eftersom att de självbiografier jag har använt mig av är allmänna handlingar anser jag inte att jag behöver få personernas samtycke till medverkan i studien.

Konfidentialitetskravet är det tredje kriteriet och innebär att uppgifter om personerna som deltar i studien måste behandlas på det sättet att obehöriga inte får ta del av uppgifterna. Det är därmed viktigt med sekretess (Bryman 2018). I denna studie har material tagits om deltagarnas liv som de själva författat och offentliggjort. Därmed anser jag inte att detta kravet faller in i denna studie.

Nyttjandekravet, som är det sista kriteriet, avser att informationen som samlats in endast ska användas för forskningens syfte och inget annat. Man får därmed inte exempelvis sprida vidare personliga uppgifter som deltagarna (Bryman 2018). Allt material som inhämtats om deltagarna i studien har jag endast använt för studiens syfte.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

5. Resultat & analys

I följande avsnitt presenteras resultaten av studien och deras analys, vilka syftar till att genom en analys av fyra självbiografier öka förståelsen för hur sociala riskfaktorer på samhälls- och gruppnivå hänger ihop med ungdomskriminalitet. Analysen genomförs med utgångspunkt i tidigare forskning samt två teoretiska ramverk: strainteorin och teorin om sociala band. Resultaten presenteras och analyseras i tre delar.

Den första delen av analysen fokuserar på riskfaktorer relaterade till skola och socialt umgänge. Genom att granska tidigare forskning och tillämpa strainteorin och teorin om sociala band undersöks hur faktorer som skolprestationer, social integration och relationer till klasskamrater har påverkat att författarna i självbiografierna engagerat sig i brottsligt beteende. Med hjälp av dessa teoretiska ramverk söker analysen förståelse för vilka processer som ligger bakom sambandet mellan författarnas sociala och skolrelaterade erfarenheter och deras risk för att delta i kriminella aktiviteter.

I den andra delen av analysen granskas riskfaktorer som har ett samband med familjemiljön. Med stöd av strainteorin och teorin om sociala band utforskas hur faktorer som familjesammanhållning, föräldrars engagemang och stöd samt upplevelser av konflikter och brist på stöd har påverkat författarnas väg in i kriminalitet. Genom att undersöka tidigare forskning och tillämpa dessa teorier försöker analysen belysa de komplexa interaktionerna mellan familjedynamik och ungdomsbrottslighet.

Den tredje och sista delen av analysen fokuserar på riskfaktorer i boende- och ekonomisk situation. Med hjälp av strainteorin och teorin om sociala band undersöks hur faktorer som socioekonomisk status, boendeförhållanden och tillgång till resurser har påverkat författarnas benägenhet att engagera sig i brottsligt beteende. Genom att analysera tidigare forskning och tillämpa dessa teoretiska perspektiv strävar analysen efter att förstå hur socioekonomiska och boende faktorer kan ha påverkat utvecklingen av ett kriminellt beteende hos författarna.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

5.1 Riskfaktorer inom skolan och socialt umgänge

Sebastian Stakset delar med sig om sin uppväxt, där våld, utanförskap och ekonomiska svårigheter påverkade hans vardag. Han föddes och växte upp i Bagarmossen, en förort i Stockholm, där han bodde tillsammans med sina föräldrar och storebror. Trots att föräldrarna försökte ge sina barn en trygg uppväxt, möttes Sebastian av utmaningar och svårigheter redan från när han var ung. Under sin skolgång blev Stakset utsatt för mobbning av några som gick i hans klass. Mobbningen var både fysisk och verbal, vilket gjorde att han kände sig ensam och utsatt i skolan. Klasskompisarna använde inte bara kränkande ord utan använde även våld mot honom, vilket skapade en miljö av rädsla och osäkerhet för Sebastian.

Vidare förklarar Sebastian att den ständiga mobbningen och det sociala utanförskapet bidrog till att han kände sig isolerad och oönskad. Att gå till skolan blev en jobbig upplevelse för honom, och han kämpade med att hitta en plats där han kunde känna sig säker och accepterad. För en ung kille som försökte ta sig genom de utmaningar tonåren medförde, blev mobbningen en tung påfrestning som han gick runt med dagligen.

Vi bodde på Svartgatan 68 och det var cirka fem minuters gångväg till Brotorpsskolan. En liten slingrig skogsväg skuggad av tallar ledde fram till den röda tegelbyggnaden. Det kan låta idylliskt på sitt sätt men mina tidiga skolår skulle präglas mer av psykisk och fysisk misshandel än av den natursköna omgivningen (Stakset & Malmborg 2017, s. 20).

Stakset beskriver att han i en tidig ålder redan börjat begå brottsliga handlingar, det handlade mestadels om stölder. Hans beteende hade kommit till en punkt där skolan var tvungen att agera, och en lärare hjälpte honom med att byta skola i hopp om att ge honom en ny start. Det var här, på den nya skolan, som Sebastian kom i kontakt med en annan kille som hette Laurent. Han blev snabbt en nära vän till Stakset, och deras vänskap introducerade honom till en värld av kickersgäng och gatukultur. För Stakset, som tidigare känt sig utanför och letat

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

efter en plats att höra hemma, blev detta en möjlighet att passa in och bli en del av något större.

Stakset uppger att det var särskilt den unika stilen och klädseln hos gänget som lockade honom. Han såg upp till deras självförtroende och att de hade en gemenskap och samhörighet som han själv längtade efter. För att passa in med gruppen började Stakset att klä sig i deras stil och efterlikna deras beteende. Det var genom att bete sig som de äldre i gänget som han hoppades att han skulle vinna deras respekt. Då många av dem saknade ekonomiska resurser för att köpa de kläder de ville ha brukade de stjäla kläderna de bar. Inflytandet av sina nya vänner och deras livsstil resulterade i att även Stakset att börja delta i stölder av kläder.

Kläder hade blivit en mer påtaglig statusmarkör och jag fick inte direkt några dyra märkesjeans eller sneakers hemifrån. Jag började helt enkelt ta det jag ville ha istället, och hade fortfarande lätt för mig. Medan de flesta jag kände snodde för att klä sig själva, så eskalerade mitt snattande snabbt (Ibid, s. 42).

Mann & Reynolds (2006) förklarar att barn som haft en tuff skolgång kan lättare dra sig till dåligt umgänge. De börjar tänka mer och mer på att passa in och lyckas få vänner samt anpassa sig till de sociala krav som omgivningen har på individen. Det kan handla om sättet man klär sig på och hur man betar sig. Känslan av att bli accepterad och inte känna sig utesluten är det som lockar de unga till sitt umgänge. Vikten av att passa in tar över vilket kan leda till att omgivningen utnyttjar den utsattas position genom att få den att exempelvis begå brott (Mann & Reynolds 2006).

Teorin om sociala band bekräftar att individer känner ett behov av att inkluderas och känna samhörighet med sin omgivning för att drivas bort från att begå brottsliga handlingar (Hirschi 2002). Enligt Staksets självbiografi kan vi se att han blivit mobbad av sin omgivning och inte känt en samhörighet då han blev utstött. Detta har i sin tur lett honom bort från sin omgivning

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

och bort från att vara laglydig. Detta kan kopplas till begreppet *anknytning* som är ett centralt begrepp i teorin om sociala band. Begreppet handlar om de känslomässiga banden och relationerna som en individ har till andra människor i samhället, som familj, vänner, lärare och klasskamrater. En stark anknytning till dessa grupper kan minska risken för att en person begår brottsliga handlingar (Hirschi 2002). Vi kan utifrån analysen se att anknytningen till hans omgivning har brutit och han har därmed valt att gå sin egen väg eftersom han känner sig utstött. Han har därefter valt att begå exempelvis stöldbrott.

Robert Mertons strainteorin hjälper oss att förstå varför människor begår brott. Det sociala trycket och samhällets förväntningar på individen gör att människan letar sig till kriminella handlingar. Detta innebär att besvärliga händelser i en individs liv kan leda till att denne tar saken i egna händer för att lösa problemet genom brottsliga handlingar. Minskad hjälp och skydd från bland annat lärare och klasskamrater hos unga kan resultera i att de hamnar i kriminalitet (Murphy & Robinson 2008). Vi kan se i Staksets självbiografi att han befinner sig i ett utanförskap när han går på Brotorpskolan på grund av all mobbning han utsätts för. När han byter skola och får kontakt med Laurent finner han ett gemenskap där alla har samma intressen.

Stakset förklarar i sin självbiografi att den ständiga mobbningen som han utsattes för gjorde att han kände sig utanför och ensam, vilket kan ses som en form av strain eller påfrestning enligt Mertons strainteorin. Enligt teorin finns det fem sätt att reagera på strain. Staksets situation kan kopplas till två av dessa metoder: innovation och tillbakadragande. *Innovation* innebär att individer använder sig av olagliga medel för att uppnå de mål som samhället sätter upp (Murphy & Robinson 2008). För Stakset innebär detta att stjäla för att få de kläder han ville ha och för att vinna respekt från de som han såg upp till i det nya kompisgänget. *Tillbakadragande* är en annan metod där individer varken försöker uppnå samhällets mål eller använder de accepterade medlen för att nå dem (Murphy & Robinson 2008). För Stakset

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

innebar det att han kände sig utanför och vände sig bort från samhället, vilket kan ha bidragit till hans tidiga brottsliga beteenden och senare mer allvarliga kriminella handlingar.

5.2 Riskfaktorer inom familjen

De självbiografier som har använts i denna studie förklarar alla att familjereaktioner kopplat till fattigdom är en riskfaktor för att unga hamnar i den kriminella livsstilen. Merton förklarar att människor begår brottsliga handlingar på grund av samhällets förväntningar på dem. Alla har inte samma förutsättningar vilket kan leda till att de förväntningar som finns inte kan uppnås av alla. Vidare förklarar han att de mål som individen förväntas uppnå måste åstadkommas med hjälp av lagenliga medel som exempelvis utbildning eller arbete. De som inte har möjligheten att uppnå målen genom de lagenliga medlen som samhället förväntar sig att man använder vänder sig till olagliga medel som exempelvis stöldbrott eller försäljning av narkotika (Murphy & Robinson 2008).

I boken *Gangsterliv: brotten, gänget och livet på gatan- den sanna historien om Sam Ho* (2020) skrivs det om att Sam Ho tillsammans med sin familj flyttade från Vietnam till Sverige för ett bättre och tryggare liv. När de kom till Sverige arbetade både hans föräldrar i en fabrik och han bodde i en fyrarumslägenhet med sina föräldrar och fyra yngre syskon. De hade inte det bra ekonomiskt och var begränsade när det kom till mat och kläder. De levde i utanförskap och avskildhet eftersom att hans föräldrar ännu inte hade lärt sig tala svenska och de hade inte någon tidigare utbildning. Sam Hos pappa påverkades av fattigdomen och utanförskapet vilket resulterade i att han började konsumera alkohol samt spela bort den inkomst han fick. När hans pappa var berusad brukade han bli hotfull och fysisk med familjen. Sam Ho kände brist på kärlek från sin pappa, han brukade se sina klasskamrater få kärlek från sina föräldrar och undrade alltid varför han inte kunde få den typen av närhet.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Men det värsta var inte avsaknaden av roliga grejer. Det var bristen på kärlek och kontakt. Aldrig en kram. Aldrig en puss på kinden. Aldrig en vänskaplig klapp på huvudet. Aldrig minsta ömhetsbevis (Härnqvist 2020, s.22).

I boken *Där jag kommer ifrån* (2021) beskrivs Dragomir Mrsics uppväxt som tuff. Han flyttade till Sverige tillsammans med sina föräldrar och syskon från Bosnien. I Sverige arbetade hans pappa som en kock och hans mamma arbetade som en städerska. Deras ekonomi var svag på grund av att pappan konsumerade alkohol och tog majoriteten av inkomsten och förlorade på spelandet.

Pappa var en duktig kock och han lagade inte bara mat utan han komponerade även menyer till restauranger. De första åren jobbade han på Grand Hotel men senare blev det allt vanligare att våra landsmän började öppna restauranger, som många migranter brukar göra, och då hoppade pappa runt i olika ställen i hela stan (Mrsic & Lundgren 2021, s. 21).

Mamma fick så småningom arbete som städerska. De arbetade hårt båda två men pengarna räckte aldrig, och pappa söp eller spelade bort mycket (Ibid, s.21).

Mrsic beskriver i sin självbiografi att han kände osäkerhet i sitt egna hem då hans syskon och föräldrar nästan aldrig var hemma och när de befann sig i hemmet var det vanligen bråk. Hans pappas konsumering av alkohol medför konflikter som Mrsic syskon inte ville vara inblandade i, därav höll de sig borta. Situationen med hans familj och hur de hade det i sitt hem resulterade i att när han gick i första klass började han umgås med en pojke, Yanis, som han gjorde hyss med. Det utvecklades med tiden till att han begick sin första kriminella handling som var ett inbrott i skolan.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Radomir och Ranka höll sig mer och mer borta hemifrån, jag vara bara sex år och mina syskon som var elva och tolv kunde sticka iväg på ett annat sätt. Jag fick aldrig veta varför, men innerst inne visste jag ändå, det var för mycket bråk hemma, det var otryggt (Ibid, s. 25).

Vi tog buset till en galen nivå. Yanis var nog ett snäpp värre än jag, men han var också en schysst kille. En av de saker vi gjorde, som nog kan kallas mer än bara bus, var när vi gjorde inbrott på fritids. Mitt första inbrott (Ibid, s. 40).

Mrsic delar med sig i sin självbiografi om att han och Yanis beteende på skolan blev alltför problematisk för skolan. Situationen eskalerade på ett sätt att skolan kände att de var tvungna att vidta åtgärder för att hantera deras beteende. En åtgärd som skolan valde var att placera dem i en särskild klass för elever som hade brutit mot skolans regler och hade dåligt beteende. Denna klass var till för att ge extra stöd och tillsyn åt eleverna för att hjälpa dem att hantera deras beteendeproblem. Det visade sig att placeringen i den särskilda klassen inte gjorde någon skillnad. Mrsic och Yanis beteende förbättrades inte, utan snarare tvärtom. Lärarnas uppsikt över dem och bristen på strukturerade aktiviteter i klassen gjorde att de fortsatte med sitt beteende utan att få några konsekvenser.

Vidare förklarar Mrsic att eftersom deras beteende inte förbättrades trots de åtgärder som genomfördes av skolan, bestämde skolan till sist att det var nödvändigt att ta ytterligare åtgärder. Det ledde till att både Mrsic och Yanis blev tvungna att byta skola. Denna åtgärd var troligen ett försök att bryta det destruktiva mönstret och ge dem en ny start på en annan skola där de kunde få en nystart och därefter förbättra sitt beteende.

Jag och Yanis gick i specialklassen ett litet tag men vi gjorde nästan ingenting utan förvarades bara där. Lärarna fick inte direkt ordning på oss utan vi blev bara ännu värre och till slut tröttnade de på mig och Yanis. De menade att det var fel på oss, att

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

vi inte passade in och att vi förstörde för de andra, och därför beslutade de att flytta oss till en annan skola (Ibid, s. 41).

Anjaswarni et al. (2019) förklarar att familjen kan vara en riskfaktor för att unga utvecklar ett normbrytande beteende. Det kan handla om hur familjens ekonomiska situation ser ut, arbetslöshet och utanförskap. Ytterligare riskfaktorer till ett kriminellt beteende kan vara hur dynamiken ser ut inom familjen, våld, dåliga relationer och brist på kommunikation (Anjaswarni et al. 2019). Föräldrar som har det tufft psykiskt kan ha svårigheter i att knyta an till barnet vilket i sin tur resulterar i att de försummar barnet (Socialstyrelsen 2020).

Både Sam Ho och Dragomir Mrcic tar upp i sina självbiografier att de växte upp i familjer där bland annat fattigdom, våld och utanförskap förekom. Båda deras föräldrar saknade utbildning för att kunna arbeta på ett mer välbetalt jobb. De hade inte *medlen* för att kunna uppnå de mål som samhället förväntar sig av dem. Detta resulterade i att barnen fick lida och stå ut med försummelse från föräldrarna (Murphy & Robinson 2008). Här kan vi koppla både *innovation* och *rebelliskhet* från strainteorin. *Innovation* ses i Hos och Mrcics val att begå brott för att förbättra sina ekonomiska och sociala situationer. *Rebelliskhet* handlar om att avvisa normerna och istället sträva efter en grundläggande förändring i samhället (Murphy & Robinson 2008). Ho och Mrcic upplevde starka sociala och ekonomiska påfrestningar och reagerade genom att avvika från samhällets normer och regler genom att begå brott.

I Hos och Mrcics självbiografier framkommer det att anknytningen till deras familjer inte fanns där vilket ledde till att de fick leta sig till andra *medel* som exempelvis brottsliga handlingar för att få någon typ av uppmärksamhet av sina familjer. Det aktiva valet de tagit, där de begår brottsliga handlingar, kan kopplas till Hirschis (2002) teori om sociala band som handlar bland annat om att anknytningen till familjen är av stor vikt för att barnet inte ska begå brottsliga handlingar. Om det bandet bryts kan det leda till att barnet väljer en väg som inte är enligt de normer och regler som samhället har. Enligt självbiografierna framgår det att

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

i både Hos och Mrsics fall har det sociala bandet till deras familjer brutits då de inte får någon typ av närhet eller positiv uppmärksamhet utan de får stå ut med bråk och våld från sina familjer.

5.3 Riskfaktorer inom boende och ekonomisk situation

En bra boendesituation är väsentligt för att motverka att unga hamnar i kriminalitet. Att leva i otillräckliga boendeförhållanden där trångboddhet samt att leva i socialt utsatta områden kan öka risken för att unga utvecklar ett normbrytande beteende. Att bo i ett socialt utsatt område kan innebära att man exponeras för droger och kriminalitet (Polismyndigheten 2017). Var man bor anpassas till familjens ekonomiska situation, lägre lön kan innebära mindre lägenheter där för många personer bor. Hur boendesituationen ser ut kan vara avgörande för bland annat barnets umgängeskrets och skolgång (Socialstyrelsen 2020). En låg inkomst i en familj kan också vara en riskfaktor för att unga hamnar i den kriminella livsstilen. Den låga inkomsten kan leda till att de unga i familjen känner oro och otrygghet över den ekonomiska situationen (O'Mahony 2009).

Stakset ger en inblick i hur det var att växa upp i förorten Bagarmossen genom att beskriva sin boendesituation i sina självbiografier. För honom var det tydligt att det fanns en uppdelning baserat på ekonomiska förhållanden i samhället där han växte upp. Han berättar att de familjer som hade en bra ekonomisk situation hade råd att bo i stora villor eller hus, medan de som hade det mindre bra ekonomiskt bodde i lägenheter eller mindre bostäder. Denna ekonomiska segregation skapade inte bara en klyfta mellan olika delar av samhället utan påverkade också de sociala och kulturella förutsättningarna för de som bodde där. Stakset förklarar att området präglades av flera olika utmaningar, exempelvis att det fanns mycket droger och kriminalitet. För många ungdomar, även Stakset själv, var det en verklighet att växa upp i en miljö där droger och kriminalitet var vanligt förekommande och där påverkan från dessa faktorer var svår att undvika. Denna miljö hade en betydande roll i Staksets uppväxt och livsval. Han blev medveten om de risker och faror som fanns i hans

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

omgivning och berättar öppet om hur han själv påverkades av den sociala och ekonomiska situationen i sitt område.

Mitt Bagis är en splittrad plats. En förort där det finns rum för både misär och rikedom. Villorna med sina gröna uteplatser, grillar och lekparker ligger bara ett stenkast från Byälsvägen och Svartågatan, gatorna där dom lite mindre privilegierade bor (Stakset & Malmborg 2017, s. 24).

Bakom loftgångar och parabolantenner döljer sig underklassens Sverige. Där mammorna dricker och papporna sticker, barnen gråter och ungdomarna röker hasch tills de glömmer den vardag de så våldsamt önskar fly från (Ibid, s. 24).

Sam Ho delar med sig i sin självbiografi att han bodde i en trång bostad med sina föräldrar och fyra yngre syskon. För honom och hans familj var den knappa boendesituationen en påminnelse om de ekonomiska utmaningar de står inför. Lägenheten beskrevs som sliten och alltför liten, med endast tre sovrum att dela på mellan de sju familjemedlemmarna. Att vara så många barn i en trång bostad medförde flera svårigheter. Det fanns inte tillräckligt med utrymme för alla att ha sina egna personliga utrymmen, och familjen var tvungen att anpassa sig till varandra. Deras ekonomiska situation medförde att det inte fanns tillräckligt med pengar för att täcka allas behov, som exempelvis kläder och andra vardagliga utgifter.

Vidare förklarar Ho att den ekonomiska stressen även påverkade hans pappa på ett negativt sätt. För att hantera den ekonomiska pressen började han att dricka alkohol och spela bort sina pengar. Dessa beteenden förvärrade situationen för familjen och skapade en otrygg och ostadig miljö för Ho och hans syskon. Vid några tillfällen blev hans pappas beteende mer intensivt och utvecklades till våldsamt, vilket ytterligare förvärrade familjens situation och skapade en farlig och osäker miljö för dem att växa upp i.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Sam tyckte inte alls om att dela rum med sin bror. Det innebar noll chans till privatliv. Ingen annan hade heller nåt privatliv för den delen. Ingen i familjen kunde nånsin vara ifred i sina tankar. Det fanns ingenstans att dra sig undan och vara för sig själv. För Sam blev lösningen att hålla sig hemifrån så mycket som möjligt, sova över hos kompisarna Fredde och Ali så ofta det gick och bara komma hem när han verkligen behövde (Härnqvist 2020, s. 13).

I självbiografen framgår det att den påfrestning som Ho ställdes inför på grund av den trånga boendesituationen och den ekonomiska stressen, började han må dåligt. Han kände sig förbisedd av sin familj och hade svårt att hantera de utmaningar som livet medförde. Känslan av att inte bli uppmärksammas eller stöttad av sina närmaste fick honom att känna sig isolerad och ensam. Som ett sätt att hantera sina känslor och fly från verkligheten började Ho att gå sin egen väg. Han började använda droger under högstadiet, vilket hjälpte honom att komma ifrån verkligheten och de påfrestningar han stod inför i sin vardag. Droger gav honom en tillfällig känsla av lättnad och lycka, och han började även sälja droger för att tjäna pengar. Med tiden märkte Ho en förändring inom sig själv. Genom att använda och sälja droger kände han sig plötsligt mäktig och självständig. Han kunde köpa sina egna kläder och behövde inte längre känna skam över sin klädsel eller sitt utseende. Att ha ekonomisk frihet gav honom en känsla av kontroll över sitt liv och gjorde att han mådde bättre. Trots de negativa konsekvenserna av sitt drogmissbruk upplevde han en tillfällig lättnad från de påfrestningar och svårigheter som han tidigare hade känt.

Men sen en tid tillbaka levde han ett liv som ingen i hans närhet förstod sig på. Och som ytterst få människor nånsin kommer i kontakt med. Kanske hade det börjat med den massiva skoltröttheten som lagt sig över honom nåt år tidigare. Kanske redan innan dess. Ingen kunde egentligen veta. Men hur som helst hade han börjat ta narkotikaklassade läkemedel (Ibid, s. 14).

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Hirschi (2002) teori om sociala band styrker det som Polismyndigheten (2017), Socialstyrelsen (2020) och O'Mahony (2009) beskriver att boendesituationen och den ekonomiska situationen inom en familj kan vara riskfaktorer för att unga utvecklar ett normbrytande beteende. Teorin om sociala band förklarar hur familj, boende och ekonomi har en stor inverkan på om en individ avviker från samhällets normer och går sin egen väg (Hirschi 2002). *Anknytning* till familjen stärker barnets sociala band samt ger en stabil och trygg hemmiljö. Delaktigheten för barnet i olika aktiviteter som exempelvis sporter kan ha en positiv inverkan på barnets uppväxt då de har något att se fram emot. Däremot kan familjens ekonomiska situation påverka om barnet kan delta eller inte. Att delta i en sport kan stärka de sociala banden till exempelvis vänner vilket i sin tur kan minska risken för att barnet avviker från samhällets normer. Detta kan kopplas till begreppet *åtagande* som är ett av de fyra centrala begreppen i teorin om sociala band. Begreppet handlar om att investera i mål och aktiviteter (Ibid). När familjer saknar ekonomiska resurser, som Sam Ho beskriver i sin självbiografi, kan unga inte delta i aktiviteter som sporter eller fritidsintressen, vilket minskar deras investeringar i vanliga mål som en individ kan ha. Den ekonomiska stressen i Hos familj, och hans pappas alkohol- och spelproblem, skapade en instabil miljö där *åtaganden* till skola och andra positiva aktiviteter försvårades.

En stabil boendesituation är viktig för att motverka att unga hamnar i kriminalitet (O'Mahony 2009). Stakset, Ho och Mrcic beskriver i sina självbiografier att de växte upp i ekonomiskt utsatta områden där trångboddhet och sociala problem var vanliga. Stakset beskriver hur den ekonomiska segregationen i Bagarmossen påverkade hans uppväxt och hur droger och kriminalitet var en del av vardagen. Ho delade en trång lägenhet med sina föräldrar och syskon, vilket bidrog till känslan av isolering och behovet av att fly genom droger.

I dessa fall kan strainteorins metoder *ritualisering* och *tillbakadragande* appliceras. *Ritualisering* innebär att individerna fokuserar på de dagliga rutinerna utan att egentligen

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

sträva efter att uppnå de ekonomiska eller sociala målen (Murphy & Robinson 2008). I självbiografierna framgår det att de levde i en konstant kamp utan att se någon väg ut ur sin situation. *Tillbakadragande* ses i deras val att vända sig bort från samhällets normer och istället finna gemenskap i subkulturer eller genom drogmissbruk.

6. Avslutande diskussion

Denna studie har gjorts för att igenkänna och analysera de olika riskfaktorer som kan vara bakomliggande orsaker till att författarna i självbiografierna hamnade i kriminalitet. Jag har utgått från tidigare forskning om riskfaktorer på grupp- och samhällsnivå när jag undersökt hur olika faktorer har påverkat att författarna utvecklat ett kriminellt beteende. För att komma fram till detta har jag använt självbiografier som empiriskt material, vilket har gett mig en unik inblick i ungdomarnas egna upplevelser och erfarenheter av att hamna i kriminalitet. Denna metod har gjort det möjligt för mig att utföra en djupgående analys av de faktorer som kan spela en roll i ungdomsbrottsligheten. Jag vill dock påpeka att självbiografierna inte beskriver hur det ser ut i samhället i stort idag eftersom att individerna som självbiografierna handlar om är i vuxen ålder idag. Det är därmed inte möjligt att dra några generella slutsatser baserade på denna analys av fyra självbiografier. Men jag har fått en fördjupad förståelse för hur de faktorer som påverkat författarnas risk för att utveckla kriminella beteenden samspelar med varandra. Det är möjligt att nya riskfaktorer har framträtt eller att befintliga riskfaktorer har förändrats över tid.

Genom att analysera och identifiera teman, som exempelvis skola, socialt umgänge och ekonomisk situation, som kommit upp flera gånger i självbiografierna har jag kunnat hitta flera viktiga riskfaktorer som bidragit till att författarna hamnat i kriminalitet. Resultaten av studien visade på att det fanns en ökad risk för författarna att engagera sig i brottsliga aktiviteter då de befann sig i svåra ekonomiska situationer, hade problematiska boendeförhållanden, upplevde utmaningar i skolan och sociala umgänget samt hade

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

problematiska relationer inom familjen. Dessa faktorer samspelar på flera olika sätt och ökade risken för att de skulle välja en annan väg än den som anses normal i samhället.

Något som tydliggörs av självbiografierna är att det inte finns en enskild riskfaktor som ensamt påverkade författarnas väg in i brottslighet. Istället är det en kombination av olika faktorer som tillsammans skapar en miljö som ökar risken för att de skulle engagera sig i kriminella handlingar. Fattigdom, utanförskap, brist på stödjande relationer inom familjen och dåliga boendeförhållanden är alla faktorer som ledde till en försämrade uppväxtmiljö och ökade risken för att författarna tog till brottsliga handlingar som en lösning på sina problem.

I analysen av resultaten har jag tillämpat två teoretiska perspektiv: Robert Mertons strainteorin och Travis Hirschis teori om sociala band. Strainteorin förklarar varför individer väljer att begå brott genom att lyfta det sociala trycket som uppstår när individer står inför obalans mellan samhällets mål och de medel de har tillgång till för att nå dessa mål. Å andra sidan fokuserar Hirschis teori på betydelsen av starka sociala band för att motverka brottsligt beteende genom att lyfta vikten av relationer till familj, skola och samhälle.

Resultaten från studien visar tydligt enligt de teoretiska perspektiven att ett starkt socialt band till bland annat skolan, sociala umgänget och familjen kunde fungera som ett skydd mot att författarna skulle begå kriminella handlingar. Barn och ungdomar som har en trygg hemmiljö, tillgång till ekonomiska resurser, positiva relationer inom familjen och ett bra umgänge har större möjlighet att hålla sig borta från brottsligt beteende. Därför är det oerhört viktigt för det sociala arbetet och samhället i stort att fokusera på att stödja och stärka dessa faktorer för att minska risken för ungdomsbrottslighet.

Under studiens gång har flera nya forskningsfrågor och områden för vidare forskning väckts. En av de frågor är hur de riskfaktorer som studien tagit upp samspelar med varandra och påverkar ungdomars väg in i kriminalitet. Studien visade att skolan, det sociala umgänget, boendesituationen och den ekonomiska situationen alla spelar en roll i att ungdomar utvecklar

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

ett kriminellt beteende. Därmed uppstår frågan om hur dessa faktorer samverkar och förstärker varandra, och hur detta samspel kan förstås och hanteras för att förebygga och minska ungdomskriminalitet på ett bra sätt. En annan forskningsfråga som har väckts är hur positiva relationer och stöd från vuxna kan skydda unga från att utveckla ett kriminellt beteende. Studien visade att ungdomar som saknar tillgång till positiva och stödjande relationer löper en ökad risk för att hamna i kriminalitet. Vidare forskning kan utforska vilka faktorer som bidrar till utvecklingen av positiva relationer och stöd för unga, och hur dessa relationer kan bli ännu starkare för att minska risken för kriminalitet.

Sammanfattningsvis uppmärksammar denna studie att det finns flera olika faktorer som påverkat författarnas engagemang i brottsliga handlingar. Jag har utforskat problematiken kring ungdomskriminalitet och dess konsekvenser för individen och samhället i stort. Genom att fokusera på riskfaktorer som påverkat författarna i självbiografiernas risk att begå kriminella handlingar, har jag fått en ökad förståelse för de faktorer som legat bakom denna typ av beteende. Genom att återkoppla till inledningen, där jag betonade vikten av att förstå dessa riskfaktorer, kan jag se att studien har bidragit till att belysa dessa frågor. Jag har identifierat skolan, det sociala umgänget, boendesituationen och den ekonomiska situationen som betydande riskfaktorer för ungdomskriminalitet på grupp- och samhällsnivå. Dessa faktorer är avgörande för att förstå varför unga hamnar i kriminella nätverk och engagerar sig i kriminella beteenden. Genom att lyfta fram dessa riskfaktorer i denna studie skapas en bredare förståelse för ungdomskriminaliteten och hur olika faktorer samverkar för att påverka ungdomars beteende. För framtida forskning och samhällsinterventioner är det viktigt att fortsätta undersöka och förstå dessa faktorer för att kunna utveckla väl fungerande tillvägagångssätt för att motverka och minska ungdomsbrottsligheten.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Referenslista

Aftonbladet. (2023). 15-åring sköts ihjäl i Skogås – 16-årig skytt döms för mordet.

Aftonbladet, 16 november.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/76a548/dom-meddelas-i-skogasmord> [hämtad

2023-11-16]

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) Handbok i kvalitativa metoder. Andra uppl. Malmö: Liber AB

Anjaswarni, Tri. Nursalam, Nursalam, Sri Widati & Ah Yusuf (2019) Analysis of the Risk Factors Related to the Occurrence of Juvenile Delinquency Behavior. *Jurnal Ners*. 14 (2): 129-136.

BRIS. Barnens rätt i samhället. (2024). *Barnrapporten*.

https://www.bris.se/globalassets/pdf/rapporter/bris_barnrapporten_20241.pdf [hämtad

2024-04-29]

BRÅ, Brottsförebyggande rådet. (2009). *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling-en kunskapsinventering*.

https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_orsaker_till_brott_bland_unga.pdf [hämtad 2023-11-16]

BRÅ, Brottsförebyggande rådet. (2022). *Skolundersökningen om brott 2021*.

Om utsatthet för och delaktighet i brott.

<https://bra.se/download/18.33b9c14e18388dc6ba21123c/1671713749540/2022%20%20Skolundersokningen%20om%20brott%202021.pdf> [hämtad 2024-02-21]

BRÅ, Brottsförebyggande rådet. (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk En studie av inträde, brott, villkor och utträde*.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

https://bra.se/download/18.5b53d7018b6ae31d242030/1705409912071/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf [hämtad 2024-05-06]

Hirschi, Travis (2002). *Causes of delinquency*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Härnqvist, Jacob (2020) *Gangsterliv: Brotten, gänget och livet på gatan: den sanna historien om Sam Ho*. Stockholm: Nordstedt

Mann, Emily A. & Arthur J. Reynolds (2006) Early intervention and juvenile delinquency prevention: Evidence from the Chicago Longitudinal Study. *Social Work Research*. 30 (3): 153-167

Mrsic, Dragomir & Lundgren, Theodor (2021) *Där jag kommer ifrån*. Stockholm: Forum

Murphy, Daniel S. Robinson, Mathew B. (2008) The Maximizer: clarifying Merton's theories of anomie and strain. *Theoretical Criminology*. 12 (4): 501-521

O'Mahony, Paul (2009) The Risk Factors Prevention Paradigm and the Causes of Youth Crime: A Deceptively Useful Analysis? *Youth Justice*. 9 (2): 99-114.

Polismyndigheten (2017). *Utsatta områden. Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Stockholm: Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*

Socialstyrelsen (2020). *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende*.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf> [hämtad 2023-12-10]

Socialstyrelsen (2020). *Barn och unga som begår brott - Handbok för socialtjänsten*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2Murphy020-2-6577.pdf> [hämtad 2024-02-21]

Stakset, Sebastian (2018) *Bara ljuset kan besegra mörkret*. Örebro: Sjöbergs förlag.

Stakset, Sebastian & Malmborg, Niklas (2017) *Sebbe Staxx: musiken, brotten, beroendet*. Helsingborg: Vilja.

Sutherland, A. (2011). The relationship between school and youth offending. *Social Policy Journal of New Zealand*. (37), 51–70.

Walters, Glenn D. (2018) Positive and negative social influences and crime acceleration during the transition from childhood to adolescence: The interplay of risk and protective factors. *Criminal Behaviour and Mental Health*. 28(5): 414-423.

Williams III Franklin & McShane Marilyn (2009) *Criminological theory*. 5:e uppl. Upper Saddle River, N.J: Pearson Education.

Wong, Siu Kwong (2017) The effects of single-mother and single-father families on youth crime: Examining five gender-related hypotheses. *International Journal of Law, Crime and Justice*. 50 : 46-60.

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan